

DIN NOU DESPRE PODUL LUI TRAIAN ȘI RELAȚIA LUI CU CASTRUL DROBETA

Ion Stîngă

Cercetările arheologice asupra ruinelor castrului Drobeta și ale podului lui Traian din apropiere¹ nu au putut încă aduce concluzii credibile privind relația directă dintre cele două lucrări strategice. Singurul lucru asupra căruia istoricii sunt de acord este că cele trei construcții, castrul Drobeta, podul și castrul Pontes, sunt componente ale aceleiași unități strategice.

Intervenția noastră încearcă să valorifice rezultatele ultimelor cercetări arheologice din preajma castrului și podului, făcute cu scopul de a preciza relația concretă dintre cele două lucrări strategice. Cu alte cuvinte, precizarea modului de ieșire de pe pod și eventualele drumuri ce se deschid de la capul podului.

Aceste noi cercetări arheologice au fost prilejuate de numeroasele proiecte de conservare, restaurare sau reconstituire a ruinelor antice inițiate cu ocazia și după strămutarea căii ferate din apropierea ruinelor antice².

Datorită faptului că aceste cercetări n-au dat rezultatele scontate, în cea mai mare parte au rămas inedite. Cristina Crăciun a susținut o comunicare la simpozionul organizat la Drobeta Turnu Severin³, iar Gh. Cantacuzino s-a referit numai la secțiunea I dintre zidul de incintă și fortificația poligonală (medievală) de pe colțul sud-vestic al castrului⁴. Rezultatele celorlalte secțiuni (1980 și 1982) au rămas în totalitate inedite.

Prin urmare, din anul 1980 până în anul 1999 au fost realizate 5 secțiuni, toate paralele cu Dunărea și perpendiculare pe incinta vest a castrului (**Fig. 1**). Nici în urma acestor secțiuni nu s-a putut preciza o relație concretă între capul nordic al podului și castrul Drobeta.

Toate cele cinci secțiuni amintite au fost lucrute efectiv într-un pământ de umplură, în nici una nefiind atins pământul viu. Nici o secțiune nu a depășit însă adâncimea de 3,50 m, unde, de cele mai multe ori, au fost găsite materiale arheologice în amestec din epoca romană până în contemporaneitate. Această constatare ne confirmă faptul că și în vestul castrului, ca și în est sau spre nord, au existat fie o vale naturală, fie un șanț de apărare. Profesorul D. Tudor vedea acest șanț ca fiind ridicat de Constantin cel Mare în secolul al IV-lea⁵.

Din acest moment, în susținerea intervenției noastre, facem apel la scenele C și CI

¹ Tudor 1971; Tudor 1978, p. 56-67; Davidescu 1980 cu bibliografia.

² Kolloquium 2003.

³ Crăciun 2003.

⁴ Cantacuzino 2001, p. 110-111.

⁵ Tudor 1971, p. 105.

de pe Columnă (**Fig. 2**) care, ca și celelalte, ar reprezenta o replică în piatră a unui text scris, fie comentariile lui Traian, fie un text iarăși pierdut al lui Apollodor din Damasc⁶.

Vorbind numai despre scenele ce redau momentul inaugurării podului, exegeții Columnei sunt de acord că scenele XCVIII și XCIX se petrec la sudul Dunării, la Pontes, unde probabil Traian își avusese tabăra de iarnă⁷. Acțiunea scenei următoare, C, urmând succesiunea logică, se desfășoară fără echivoc pe malul nordic al Dunării. Desigur, aici vin și foștii aliați ai lui Decebal, neamuri diferite, să se supună lui Traian⁸.

Întrucât scena CI începe cu ieșirea soldaților de pe pod printr-un portal și acceptând succesiunea logică a scenelor, așa cum s-au derulat până acum, ne întrebăm dacă nu cumva primirea foștilor aliați ai lui Decebal s-a făcut pe pod chiar înaintea portalului? Aducem ca argument faptul că pe fundalul scenei, undeva deasupra ei, scena redă un context militar urban: castrul, amfiteatrul, construcții civile și temple⁹. Această situație topografică ar corespunde și cu măsurătorile profesorului Tudor, conform cărora castrul se afla pe un promontoriu la 19 m deasupra nivelului apelor Dunării¹⁰. În același timp și profesorul Tudor acceptă că aceste construcții aparțin unui oraș provincial¹¹ unde împăratul ar fi putut să-i primească pe soli.

Interpretarea logică a scenelor Columnei se complică însă odată cu interpretarea scenei CI, ieșirea de pe pod. Interpretând apa de sub podețul de la capătul podului ca pe un braț abătut al apelor Dunării destul de mare, iar cum pe malul nordic nu era posibil acest lucru, profesorul Tudor, și după el și Vulpe, a plasat această ieșire de pe pod la sudul Dunării scontând pe o greșeală a meșterilor lopicizi¹².

Cele cinci noi secțiuni arheologice amplasate pe incinta vestică a castrului dovedesc existența unui șanț natural sau artificial încă din momentul ridicării castrului Drobeta, cel mai târziu odată cu podul¹³ dacă nu mai devreme din timpul războaielor lui Domitian¹⁴. Prelungirea ideală a tablierului podului (**Fig. 3**) cade oblic pe colțul de nord-vest al castrului (ar putea fi un alt argument al anteriorității castrului față de pod).

De altfel problema raportului dintre pod și castrul Drobeta am mai discutat-o și cu alt prilej¹⁵.

Oricum, portalul nordic al podului, mai bine zis tablierul podului, încă din momentul construirii lui cade pe fundul șanțului vestic al castrului a cărui utilitate dispăre din acest moment. Podețul de la capul nordic al podului ni se pare o soluție de moment, provizorie iar apele de sub podeț sunt viituri normale ale apelor Dunării pe fundul șanțului de apărare,

⁶ Alicu, Opreanu 2003, p. 29.

⁷ Alicu, Opreanu 2003, p. 30; Vulpe 2002, p. 90.

⁸ Vulpe 2002, p. 29.

⁹ Alicu, Opreanu 2003, p. 29.

¹⁰ Tudor 1971, 92

¹¹ Tudor 1971, 81

¹² Vulpe 2002, 93

¹³ Tudor 1971, 86

¹⁴ Benea 1983, 45; Stîngă 1998, 18-19 și bibliografia

¹⁵ Stîngă 2004, 25-29

al castrului primăvara, când apele cresc, moment când a fost inaugurat și podul. Dacă privim cu atenție, primii trei soldați își scufundă picioarele într-un sol umed, mocirlos, aflat pe fundul șanțului vestic. În altă ordine de idei podețul pare a nu avea o legătură organică cu tablierul și portalul podului.

În virtutea acestei propuneri de interpretare a scenelor C și CI de pe Columnă, bazate pe modeste argumente, vă propunem câteva concluzii cu caracter preliminar:

- Castrul este construit anterior podului, cel mai târziu în timpul lui Domitianus
- Numai în această situație lângă castrul Drobeta putea exista realmente o viață urbană așa cum ne arată scena C
- Castrul Drobeta, încă din secolul I a avut și pe latura de vest dacă nu un șanț de apărare, o vale naturală cum se credea a fi fost și spre est.
- Capul nordic al podului a căzut intenționat pe fundul șanțului vestic al castrului, șanț care din acest moment își pierde utilitatea

Apele văzute sub podeț ni se par a fi viituri normale ale Dunării, primăvara, moment în care se crede a fi inaugurat și podul. Apele au pătruns pe fundul șanțului de apărare.

Podul ar putea fi o lucrare provizorie gândindu-ne la timpul record în care a fost construit podul ca și la graba justificată a lui Traian de a relua campania dacică

Dacă podul lui Constantin cel Mare de la Sucidava, a fost construit după modelul celui de la Drobeta, atunci ieșirea definitivă de pe podul de la Drobeta trebuie să fi fost aidoma celei propuse de O. Toropu pentru Podul de la Sucidava (Fig. 4)

Encore sur le pont de Trajan et de sa relation avec le *castrum* de Drobeta

(Résumé)

En lumière de récentes recherches archéologiques inédites, l'auteur propose une nouvelle interprétation des scènes C et CI de la colonne de Trajan et de la relation technique et chronologique préfigurée entre le pont et le *castrum* de Drobeta.

Ainsi, à partir d'arguments, on propose la série suivante de conclusions préliminaires:

- Sur le côté ouest du *castrum*, construction datée, paraît-il, au temps de Domitien, se trouvait un fossé, soit naturel, soit artificiel
- Le tablier du pont a été placé expressément sur le fossé
- A partir de ce moment-là le fossé allait perdre son rôle initial
- Le petit pont en bois, correspondant à la tête nordique, était une réalisation temporaire
- Les constructions civiles, visibles en arrière-plan de la scène C de la colonne, appartenaient au *vicus* militaire du *castrum* de Drobeta

BIBLIOGRAFIE

Alicu, Opreanu 2003

Alicu, D., Opreanu, C., *Les amphithéâtres de la Dacie romaine*, Cluj Napoca

- Benea 1983 Benea, Doina, *Din istoria militară a Moesiei Superior și a Daciei. LEG. VII Claudia P.F; LEG.III Flavia Felix*, Cluj Napoca
- Cantacuzino 2001 Cantacuzino, Gh. I., *Cetăți medievale din Țara românească*, București
- Crăciun 2003 Crăciun, Cristina, *Considérations archéologiques sur le Pont de Trajan*, comunicare susținută la Drobeta Turnu Severin, mai 2003
- Davidescu 1980 Davidescu, M., *Drobeta în secolele I-VII e.n.*, Craiova
- Stîngă 1998 Stîngă, I., *Viața economică la Drobeta în secolele II-VI p.Ch.*, București
- Kolloquium 2003 *Pont de Trajan de Drobeta. Travaux du symposium international de Drobeta (16-18 mai 2003)*, Drobeta Turnu Severin
- Stîngă 2004 Stîngă, I., *Din nou despre scena CI de pe Columnă și podul lui Traian de la Drobeta*, în Drobeta XIV, seria Arheologie-Istorie, Drobeta Turnu Severin, p. 25-29
- Tudor 1971 Tudor, D., *Podurile romane de la Dunărea de Jos*, București
- Tudor 1978 Tudor, D., *Oltenia romană (4)*, București
- Vulpe 2002 Vulpe, R., *Columna lui Traian*, București

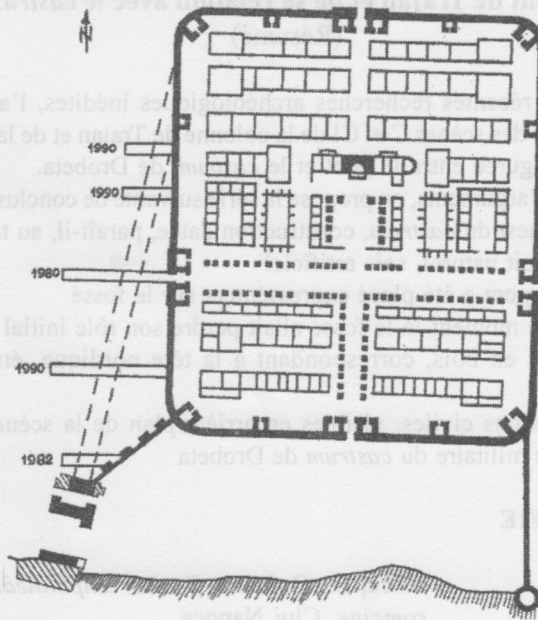

Fig. 1

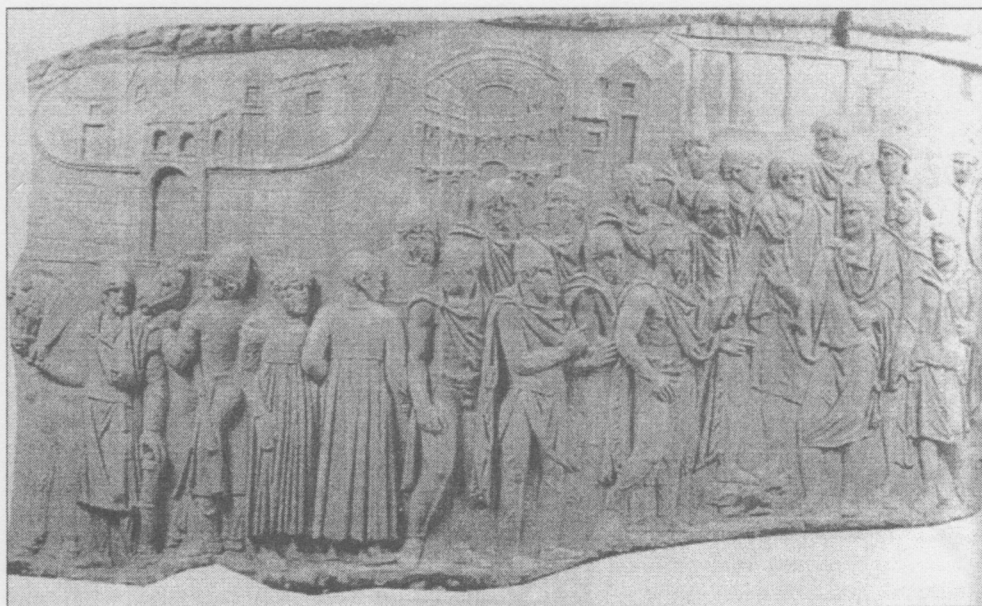

Fig. 2

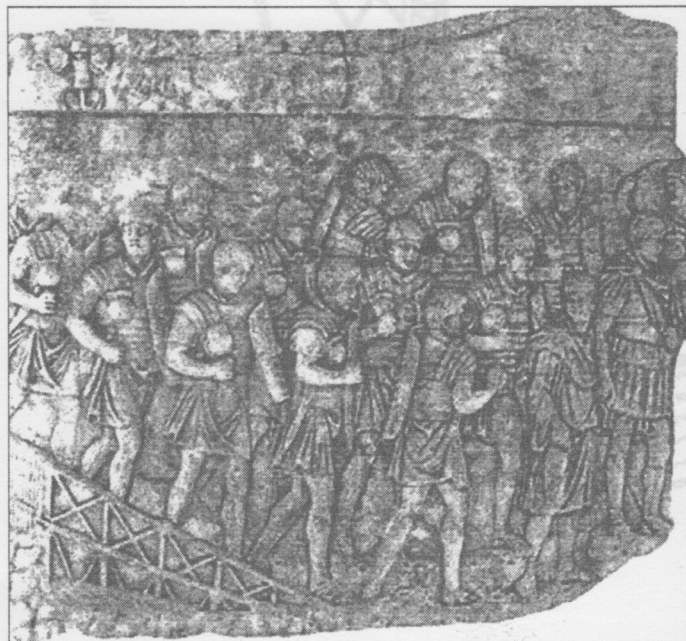

Fig.3

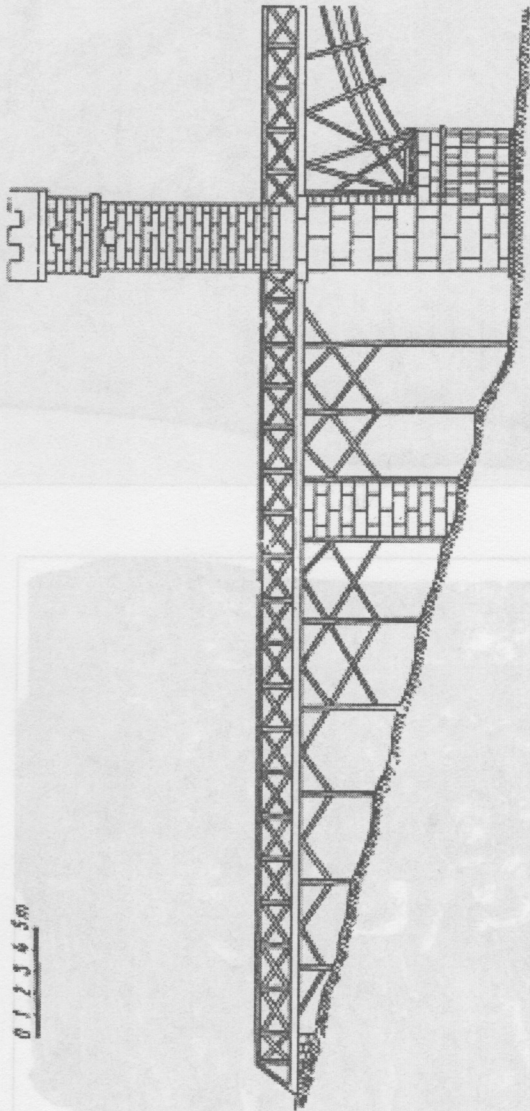

Fig.4